

Základy práce s informačními zdroji pro bakalářské SPSP

Brno, 26. 2. – 3. 3. 2024

Ing. Martina Nedomová, DiS.

Osnova kurzu

- **Práce s informacemi, základy EIZ, psaní odborných (závěrečných) prací (**samostudium**)**
- **Práce s elektronickými informačními zdroji**
  - ❖ základy vyhledávacích technik
  - ❖ tvorba rešeršního dotazu
  - ❖ praktické vyhledávání v oborových databázích
  - ❖ databáze elektronických časopisů/článků a elektronických knih
  - ❖ EBSCO Discovery Service a nadstavbové nástroje
- **Citace, citování, plagiátorství**
  - ❖ základní terminologie, citační styly
  - ❖ základy citování jednotlivých druhů dokumentů
  - ❖ citační software, zvláštnosti citování

Podmínky absolvování předmětu

Zápočet

- ❖ prostudování materiálu k samostudiu,
- ❖ účast na seminářích a přednášce,
- ❖ vypracování **dvou** praktických **úkolů** - online cvičení na citace a rešerše.

Termíny kurzu

❖ Týden od 26. 2.		samostudium
❖ PO 4. 3. 2024	16:00 – 17:40	seminář citace PC25
❖ PO 11. 3. 2024	16:00 – 17:40	seminář EIZ I. PC25
❖ PO 18. 3. 2024	16:00 – 17:40	seminář EIZ II. PC25

Prezentaci, prosím, berte jako přehledovou. Možností a zdrojů je opravdu obrovské množství. Vyzkoušejte si uvedená praktická cvičení, podrobnější práce s databázemi bude obsahem následující lekce.

Přeji vám hodně štěstí při studiu. V případě jakýchkoli dotazů či problémů se prosím ozvěte na email nedomova@fss.muni.cz Pokusím se vám poradit co nejdříve to bude možné. Děkuji.

Práce s informacemi

Osnova přednášky

- Práce s informacemi
  - ❖ informační společnost
  - ❖ informační gramotnost

- Psaní odborných (závěrečných) prací

- Informační zdroje
  - ❖ typy informačních zdrojů
  - ❖ licencované zdroje
  - ❖ kde hledat knihy, odborné časopisy, informace z médií, závěrečné práce, referenční díla, statistické údaje, oborové brány

Práce s informacemi – cíle dnešní lekce

- Seznámíte se se základními pojmy.
- Dovíte se, co jsou to licencované databáze a jak se k nim na MU dostanete.
- Vyzkoušíte si vzdálený přístup k e-zdrojům.
- Naučíte se, kde hledat jednotlivé typy informačních zdrojů (články, knihy, ...).
- Zkusíte si praktická cvičení k některým e-zdrojům.

*"Information these days seems to be everywhere. But rather than making research easier, this has made it harder, because when doing research you don't just have to find **any** information, you have to find the **right** information."*

Informační společnost

- Založená na informacích a znalostech

- Problémy při práci s informacemi:
  - ❖ **velké množství**
  - ❖ **snadná dostupnost**
  - ❖ **kvalita**

Informační gramotnost

→ Rozpoznání informační potřeby

□ Schopnost **informaci**:

- ❖ **nalézt** – znalost informačních zdrojů a vyhledávacích strategií
- ❖ **vyhodnotit** – užitečnost/relevance
- ❖ **použít** – pro daný účel, znalost autorského zákona, problematiky citování a plagiátorství

Psaní závěrečných (odborných) prací

Propagační video Západočeské univerzity v Plzni

Metodika psaní odborných prací

- ❑ Dostatek času pro vyhledání a nastudování příslušné literatury
- ❑ Vypracování námětu závěrečné práce
- ❑ Vymezení času potřebného k sepsání textu
- ❑ Dodržení všech předepsaných formálních a odborných náležitostí

[Pravidla pro psaní závěrečné práce](#)
[sablonu](#)

Základní etapy přípravy písemné práce

- 1. Volba tématu a strategie přípravy**
2. Informační průzkum
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Volba tématu

- ❑ Podívat se do [Archivu závěrečných prací IS MU](#)
- ❑ Případně na práce jiných univerzit:
[Vysokoškolské kvalifikační práce](#)

Kontrola podobnosti souborů v ISu pomocí antiplagiátorského systému

Moje soubory
Úložiště Vašich dat v ISu

ÚSCHOVNA
0 % obsazeno (222,9 KB / 20 GB)

MŮJ WEB
0 % obsazeno (0 B / 1 GB)

Prostor pro krátkodobé uchování a předání velkých souborů.

+ Vložit do cizí Úschovny

Nebo využijte externí síť

Podobnosti
Porovnání shodných paséží textů
Vyhledat podobnosti mezi soubory

SOUBORY DOKUMENTY ÚŘEDNÍ DESKA STUDIJNÍ MATERIÁLY MŮJ WEB ÚSCHOVNA POPELNICE NEDÁVNÉ

https://is.muni.cz/auth/de/31279/

Informace o souboru

test.docx
docx 137,6 KB
Expiruje 10. 3. 2023

Operace

- Otevřít soubor
- Stáhnout soubor
- Kopírovat adresu
- Sdílet
- Upravit společné vlastnosti
- Přesunout do popelnice
- Kopírovat
- Přesunout jinam
- Přejmenovat
- Nastavit práva
- ZIP Stáhnout jako ZIP
- Středovat
- Vyhledat podobné dokumenty**
- Změnit pořadí
- Nastavit expiraci
- Nastavit jako přečtené

Nápověda pro práci se systémem

- Povolení/zakázání vkládání do Úschovny z neautentizovaného webu
- Hromadné prodloužení expirace souborů v Úschovně
- Vložení souborů do cizí Úschovny

Odevzdej.cz

Seminární a školní práce

Zkontrolovat práci na podobnosti

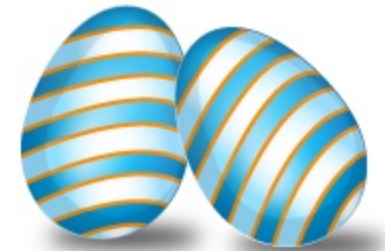
Soubor z PC: Soubory nevybrány.

nebo soubor přetáhněte sem

E-mail:

Po kontrole bude výsledek odeslán na zadaný e-mail a po 5 dnech z databáze vymazán.

Zkontrolovat

Pokud si chcete zkontrolovat svou seminární práci, zda neobsahuje větší celky textu, které nejsou odcitovány, můžete využít nástroj Odevzdej.cz

Nástroje Artificial Intelligence (AI) a psaní závěrečných prací

Nástroje využívající AI se stávají běžně dostupnými a jsou stále více využívány i v akademické sféře. Na tuto skutečnost reaguje i MU :

- ❑ [Stanovisko k využívání umělé inteligence ve výuce na Masarykově univerzitě](#)
- ❑ [Doporučení k využití nástrojů umělé inteligence při plnění studijních povinností](#)

Cvičení

- ❑ V [Archivu závěrečných prací IS MU](#) si v části „Vyhledávání absolventů a závěrečných prací“ dohledejte **práce absolventů vaší katedry**, kteří již mají v archivu vloženou závěrečnou práci. Vyzkoušejte si různé typy **filtrů**. Zvolte si některý ze záznamů a prohlédněte si, co zde můžete najít (abstrakt, klíčová slova, posudky, plný text práce, návrh hodnocení).
- ❑ Zkuste si též vyhledávání v zahraniční databázi vysokoškolských prací. Zvolte si jeden ze záznamů a porovnejte s Archivem v ISu, co zde můžete najít (FT, abstrakt, ...).

Základní etapy přípravy písemné práce

1. Volba tématu a strategie přípravy
- 2. Informační průzkum**
3. Zpracování výsledků průzkumu
4. Výzkum
5. Tvorba práce
6. Příprava dokumentace
7. Příprava konečné verze práce
8. Odevzdání práce
9. Obhajoba - prezentace práce

Informační průzkum

- ❑ Práce s informačními zdroji
  - ❖ Hledání dokumentů, které souvisí se zvoleným tématem.

- ❑ Získání dokumentů pomocí následujících služeb*:
  - ❖ [Výpůjčka z knihovny \(absenční a prezenční\)](#)
  - ❖ [Výpůjčka/dodání dokumentu z jiné knihovny v ČR/zahraníčí – MVS/MMVS](#)
  - ❖ [E-prezenčka;](#)
  - ❖ [Licencované databáze \(EIZ\)](#)
  - ❖ Internet

*jako dokument budeme pro potřeby naší výuky označovat texty, obrázky, fotky, videa tj. jakoukoli formu grafického znázornění informací

Informační zdroje

☐ **Knihy**

☐ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

☐ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

☐ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

☐ **Internet**

E-prezenčka

- <https://it.muni.cz/sluzby/e-prezencka>
- **prohlížení** naskenované studijní literatury z knihoven MUNI na obrazovce počítače bez možnosti jejího stahování a ukládání.
- pro studenty a zaměstnance MU
- přes 10 tis. titulů
- výpůjčka na 4 hodiny

Cvičení

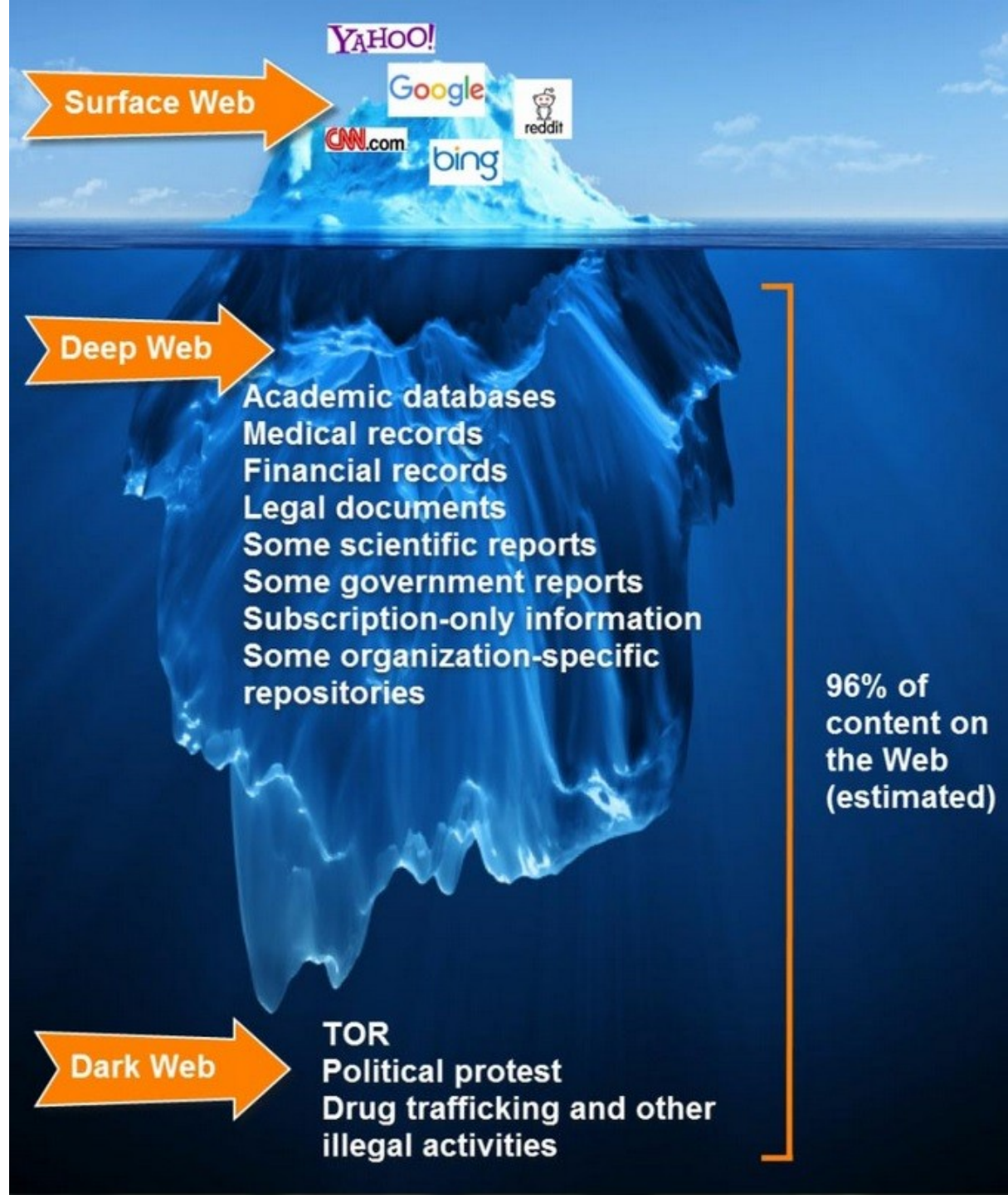
Jaký je rozdíl mezi těmito pojmy?

- **Surface Web**
- **Deep Web**
- **Dark Web**

Řešení naleznete na dalším slidu.

Surface Web
x
Deep Web
x
Dark Web

Licencované zdroje

Licencované zdroje I.

- ❑ další výrazy - komerční zdroje/databáze, elektronické informační zdroje, **e-zdroje**, **EIZ**, databáze, dokumenty v elektronické podobě

- ❑ Najdete zde různé druhy dokumentů (např. odborné články z časopisů, eknihy atd).

- ❑ **databáze jsou:**
  - ❖ **volně dostupné**
  - ❖ **komerční (licencované)**

Druhy databází

- ❑ **Bibliografické** – pouze základní "identifikační" údaje o dokumentech (název, autor, rok vydání atd.) + abstrakt

- ❑ **Fulltextové** – plné texty dokumentů

- ❑ **Multioborové** – dokumenty z různých oborů
  - ❖ rozsáhlé databáze – např. **ProQuest, Wiley, EBSCO**
  - ❖ není možné mít zaplacený přístup ke všem kolekcím, tj. ke všem fulltextům

Licencované zdroje II.

- za úplatu - **pro studenty MU zdarma** 😊
- informace jsou **prověřené** (prochází recenzním řízením)
- články většinou dostupné dříve než v tištěné podobě
- doporučený zdroj pro psaní seminárních a závěrečných prací**

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům?

- ❑ **stránky knihovny -**

<http://knihovna.fss.muni.cz/e-zdroje>

- ❖ databáze k oborům vyučovaným na FSS

- ❑ **Portál elektronických informačních zdrojů MU -**

<http://ezdroje.muni.cz/>

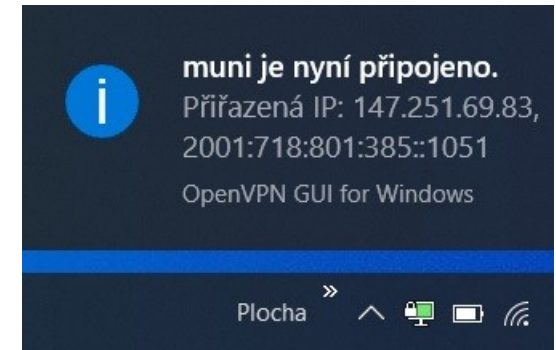
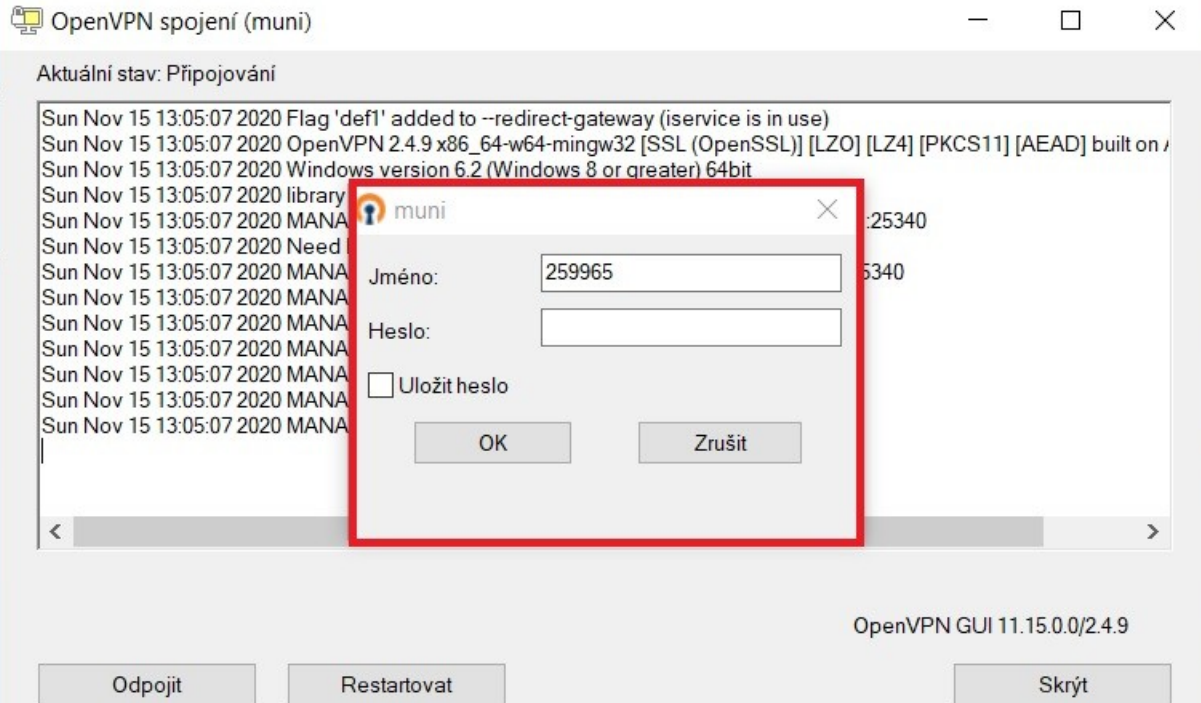
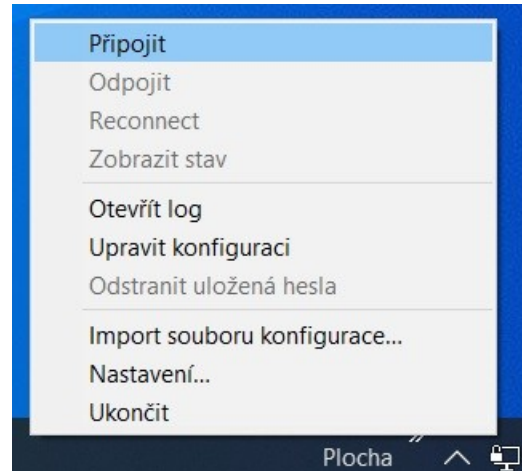
- ❖ databáze i z dalších oborů

Jak se dostanu k licencovaným zdrojům mimo počítačovou síť univerzity?

- Nastavte si na počítači [vzdálený přístup](#)
  - ❖ OpenVPN
  - ❖ Shibboleth
  - ❖ Ezproxy

Podrobnější návody a informace [zde](#).

OpenVPN

Kde hledat informační zdroje

Kde začít: vyhledávače, discovery systémy a vědecké sítě

Google Scholar

scienceOPEN.com
research+publishing network

- ❖ [EBSCO Discovery Service](#) - „akademický Google“ pro licencované i volně dostupné zdroje
- ❖ [Google Scholar](#) - vyhledávač odborné literatury
- ❖ [Science Open](#) - vědecká a publikační síť

Informační zdroje

❑ **Knihy**

❑ **Periodika**

❖ odborné časopisy, magazíny

❑ **Referenční díla**

❖ encyklopedie, slovníky, tezaury, mapy, atlasy, bibliografie, adresáře, ročenky

❑ **Další zdroje**

❖ závěrečné práce, materiály z konferencí, vládní publikace, šedá literatura, noviny, newslettery)

❑ **Internet**

Kde hledat odborné časopisy I.

- EBSCO
- JSTOR
- ProQuest
- Sage Journals Online
- ScienceDirect
- SpringerLink
- Wiley Online Library

Multioborové databáze jsou dobrým startovním místem pro vyhledávání

Můžete je prohledávat hromadně prostřednictvím [discovery.](#)

Kde hledat odborné časopisy? I.

- ❑ **SocINDEX with Full Text** (přístup z databáze EBSCO)
- ❑ **ProQuest Social Sciences Databases - Social Science Database** (přístup z databáze ProQuest)
- ❑ **Sage Journals Online - Social Work & Social Policy**
- ❑ **SpringerLink - Social sciences › Social policy**

Kde hledat odborné časopisy II.

☐ Volně dostupné zdroje:

- ❖ [Directory of Open Access Journals \(DOAJ\)](#) - adresář vědeckých a akademických časopisů s otevřeným přístupem, přes 18.000 čas.

- ❖ [Central European Journal of Social Sciences and Humanities \(CEJSH\)](#) – abstraktová a fulltextová databáze článků uveřejněných ve vědeckých časopisech z oblasti humanitních a společenských věd vycházejících v ČR, SR, v Maďarsku, Polsku, atd.

Cvičení

- ❑ Prosím, prostudujte si, jak funguje tzv. **vzdálený přístup k e-zdrojům** (tj. mimo počítačovou síť MU) - <https://ezdroje.muni.cz> - sekce vzdálený přístup a jeden z přístupů si zvolte pro další práci.

- ❑ Poté se zkuste připojit do databáze **Sage Journals**.

- ❖ Na stránce **ezdroje.muni.cz** si zvolte „zdroje abecedně“ .
- ❖ Dohledejte si databázi **Sage Journals**, u ní si klikněte na „více informací“ a poté zvolte dole na stránce přihlášení „Shibboleth“ .
- ❖ Následně se zobrazí tabulka, do které zadáte UČO a primární heslo. Případně českou federaci a následně MU. Alternativou samozřejmě zůstává přihlášení přes Ezproxy.
- ❖ Jak by měla stránka databáze vypadat, si můžete zkontrolovat na dalším slidu.

Sage Journals Online - HSS

Otevřít zdroj

Kolekce **Sage Full-Text - Humanities and Social Science** (HSS) zahrnuje cca 750 titulů elektronických plnotextových časopisů z oblasti humanitních a sociálních věd od vydavatelství Sage Publications od roku 1999 do současnosti.

V rámci předplatného jsou dostupné i časopisy v tzv. hlubokém archivu Sage (Sage Deep Backfile Package), který obsahuje archivní ročníky cca 450 časopisů, a to počínaje vždy prvním vydaným číslem až do konce roku 1998.

📄 [hss2021_package-list.xlsx](#) – Sage Journals Online - seznam časopisů

📄 [deep backfile list.xlsx](#) – Sage Deep Backfile seznam časopisů

Dodatečné informace o zdroji

Tento zdroj je indexován ve službě [discovery.muni](#).

Tento zdroj má podporu služby [Full Text Finder](#).

Tento zdroj podporuje vzdálený přístup přes technologii [Shibboleth](#).

UČO

Primární heslo

Zapamatovat si mě

PRIHLÁSIT

> [Mám problém s přihlášením](#)

Atributy pro službu Atypon

Bezpečnostní politika služby Atypon

UČO	259965@muni.cz
Jméno	Dana Mazancová
Organizace	Masarykova univerzita
Vztah k organizaci	<ul style="list-style-type: none"> • employee • member • staff
Oprávnění	<ul style="list-style-type: none"> • MU.employees • urn:mace:terena.org:tcs:personal-user • urn:mace:terena.org:tcs:escience-user • urn:mace:dir:entitlement:common-lib-terms

Zapamatovat souhlas

ANO, AKCEPTUJI

NE, NEAKCEPTUJI

SAGE Journals has a new look - see what this means for you

Your gateway to world-class research journals

Enter search terms...

[Advanced search](#)

Browse journals by discipline

Health Sciences

Life & Biomedical
Sciences

Materials Sciences &
Engineering

Social Sciences &
Humanities

All SAGE Journals

Náhled databáze Sage Journals po přihlášení přes Shibboleth.

Další verze cvičení pro zvědavé – i když vyhledávání v databázích bude součástí až další lekce, tak si můžete v této databázi najít zdroje (např. články) týkající se „mass media communication“. Vyhledávejte v angličtině, téma si můžete zkusit více upřesnit. Pokud si chcete následně přečíst celý text, tak by u záznamu mělo být uvedeno „Full Access“.

How to Read (and Understand) a Social Science Journal Article

Kde hledat knihy I.

☐ Katalogy

- ❖ [Katalog MU Aleph](#)
- ❖ Souborné katalogy – [knihovny.cz](#), [CASLIN](#)
- ❖ [Ebsco Discovery Service](#)

☐ Licencované databáze

- ❖ [Ebsco eBooks Academic Collection](#)
- ❖ [Sage Knowledge](#)
- ❖ [Taylor&Francis eBooks](#)

Kde hledat knihy II.

□ Další zdroje

- ❖ [OAPEN Library](#) - volně přístupné akademické knihy, zejména z oblasti humanitních a společenských věd
- ❖ [Directory of Open Access Books \(DOAB\)](#) - seznam recenzovaných knih (OA), přes 64000 knih
- ❖ [Google Books](#)

- [E-kniha na počkání](#) - způsob nákupu e-knih dle požadavku uživatelů, platforma ProQuest Ebook Central

Cvičení

- ❑ Otevřete si stránku <https://katalog.muni.cz>
- ❑ Dohledejte si knihu „ **MATOUŠEK, Oldřich, Pavla KODYMOVÁ a Jana KOLÁČKOVÁ, ed. *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi.***
- ❑ Které knihovny MU ji mají ve fondu? Je dostupná i na FSS? A pokud ano, je právě vypůjčená? Existuje ve formě e-prezenčky?
- ❑ V dolní části stránky si zvolte „Abecední procházení“. Zde můžete vyhledávat podle tématu dokumentu. Zadejte si výraz, který Vás aktuálně zajímá a projděte si zobrazené výsledky.
- ❑ Zkuste si též zobrazit „Nové tituly v katalogu“ za posledních 5 dnů 😊

Kde hledat informace z médií?

☐ Denní tisk, TV a rozhlasové vysílání:

- ❖ [NewtonOne](#) - databáze českých mediálních zdrojů, u většiny zdrojů je archiv cca do roku 1996
- ❖ [PressReader](#) - zahraniční deníky a populárně naučné časopisy ze 100 zemí světa, archiv je u většiny titulů 3 měsíce

Kde hledat závěrečné práce?

- ❖ [Archiv závěrečných prací MU – Thesis](#)
- ❖ [Vysokoškolské kvalifikační práce – Theses](#)
- ❖ [DART – Europe E-theses Portal](#) (evrop. závěrečné práce)
- ❖ [ProQuest Central](#) – dílčí databáze „Dizertace a diplomové práce“ z amerických institucí

Kde hledat referenční díla?

❖ [Gale e-books](#)(encyklopedie)

❖ [The World Factbook](#)

Kde hledat další oborové zdroje?

- ❖ Sociální práce
- ❖ Sociální služby
- ❖ Fórum sociální práce
- ❖ Fórum sociální politiky
- ❖ Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Kde hledat statistické údaje?

❖ Český statistický úřad

❖ Eurostat

Kde hledat další zdroje?

- ❖ [Social Science Research Network](#) - brána k informačním zdrojům pro oblast humanitních věd a výzkumu (abstrakty)
- ❖ [ICPSR \(Inter-university Consortium for Political and Social Research\)](#) – sociálněvědný datový archiv
- ❖ [ROAD - the Directory of Open Access scholarly Resources](#) - časopisy, konferenční sborníky, akademické repozitáře)
- ❖ [Google Scholar](#)

Shrnutí

❑ **Psaní závěrečných prací**

- ❖ **Volba tématu** → Kontrola v Archivu závěrečných prací IS MU

❑ **Informační průzkum – kde hledat ...**

- ❖ Katalogy knihoven
- ❖ Licencované zdroje
- ❖ Veřejné dostupné zdroje

❑ **Pro vyhledávání odborných informací použijte licencované informační zdroje**

- ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

❑ **Seznam databází**

- ❖ Stránky knihovny
- ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**

- ❖ OpenVPN, Shibboleth, Ezproxy

3 nejdůležitější odkazy z této prezentace 😊

- ❑ [Elektronické zdroje na MU](#)
- ❑ [Vzdálený přístup](#)
- ❑ [Knihovna FSS MU - ezdroje](#)

- ❑ **Pro vyhledávání odborných informací používejte licencované informační zdroje**
  - ❖ Ověřené, kvalitní, jedinečné informace

- ❑ **Seznam databází**
  - ❖ Stránky knihovny
  - ❖ Portál elektronických informačních zdrojů

- ❑ **Mimo počítačovou síť MU si nastavte vzdálený přístup**
  - ❖ OpenVPN, Shibboleth, EZproxy

Použitá literatura

KATUŠČÁK, Dušan; DROBÍKOVÁ, Barbora a PAPÍK, Richard. *Jak psát závěrečné a kvalifikační práce*. Nitra: Enigma, 2008. ISBN 978-8089-132706.

BOTHMA, Theo. *Navigating information literacy: your information society survival toolkit*. 3rd ed. Cape Town: Pearson Education, 2011. ISBN 978-1-77578-227-8.

GRÖPPEL-WEGENER, Alke a PENKETH, Claire. *The fishscale of academicness*. A Tactile Academia book. Staffordshire university, [2013]. ISBN 978-0-9927884-0-7.

Děkujeme vám za pozornost

Ing. Martina Nedomová, DiS.

nedomova@fss.muni.cz